

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. חמי האור ... נוטלין מהם לידים 2
- ב. חמי טבריא ... במקומן דכולי עלמא לא פליגי דשרי משקל מינייהו
במנא דב"ע לא פליגי דאסיר..... 2
- ג. דפסקינהו בבת בירתא מר סבר גזרינן בת בירתא אטו מנא ומר סבר לא גזרינן
3
- ד. מים שנפסלו משתיית בהמה בכלים פסולים בקרקע כשרין ...
דפסקינהו בבת בירתא ... גזרינן בת בירתא אטו מנא..... 4
- ה. נטילת ידים לחולין מפני סרך תרומה ועוד משום מצוה ... לשמוע דברי חכמים. 4
- ו. הנוטל ידיו לפירות אינו אלא מגסי הרוח..... 5
- ז. אין מזמנין על הפירות..... 6
- ח. שנים שאכלו מצוה ליחלק במה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים
אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא..... 6
- ט. נטילת ידים לחולין עד הפרק..... 7
- י. לתרומה עד הפרק..... 8
- יא. קידוש ידים ורגלים במקדש עד הפרק..... 9
- יב. וכל דבר שחוצץ בטבילה בגוף חוצץ בנטילת ידים לחולין..... 9
- יג. ובקידוש ידים ורגלים במקדש..... 12
- יד. נוטל אדם את שתי ידיו שחרית ומתנה עליהן כל היום כולו..... 12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף קו.

א. חמי האור ... נוטלין מהם לידיים

כבר התבאר לעיל דף קה: שחמי האור¹ כלומר מים שהתחממו על יד חום האש וכדומה, נוטלין מהם לידיים אפילו היד סולדת בהן דהיינו שנמשכת לאחוריי' שלא תכוה, ויש מחמירין² ביד סולדת בהן. ואם אין לו מים אחרים אין להחמיר בזה³

ופושרין מותר לכו"ע ואפילו היו חמין תחלה ונצטננו ונעשו פושרין ג"כ מותר⁴ (ולכן אם אין לו מים רק חמין שהיד סולדת בהן ימתין עד שיצטננו קצת שלא יהא היד סולדת בהן דכשרין לכו"ע).

ב. חמי טבריא ... במקומן דכולי עלמא לא פליגי דשרי משקל מינייהו במנא דכ"ע לא פליגי דאסיר

חמי טבריא⁵ פסולין לנטילת ידיים, ואפילו נצטננו ואפילו ממעין שיש בו מ' סאה מפני שהם מרים ואינן ראויין לשתיית הכלב.

¹ שו"ע ונו"כ קסו ומ"ב כו כו

² רש"ל שפסק כדעת סמ"ג וסמ"ק וספר התרומה

³ דבאמת כמעט כל הראשונים שראיתי פסקו בהדיא להתיר, והם הרבנו חננאל והרי"ף והרמב"ם והרא"ש והאשכול והאור זרוע והשבלי לקט והרשב"א והריטב"א והחננך והריא"ז, וגם רש"י לדעת אור זרוע, עיין שם [ודלא כמגן גבורים שהחליט שרש"י סובר כדעת האוסרין. שעה"צ לו

⁴ כן כתב בישועות יעקב והביא ראיה לזה מסמ"ג, עיין שם. ואף דבפרי מגדים כתב דלדעת רש"י ק"ה ע"ב דתלה טעמא בנתבטלו מתורת מים אסור לדעת האוסרים שם בגמרא אפילו בנצטננו אחר כך, מכל מקום נראה דיש לסמוך בזה להקל, דבלאו הכי דעת הרבה ראשונים וכמעט כולם להקל אפילו בחמין ממש שהיד סולדת בהן ובנ"ל. שעה"צ לח

⁵ שו"ע ונו"כ שם ז ומ"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל מעין⁶ נובע חם שראוי לשתיית כלב אף שאין ראוי כ"כ לשתיית האדם שטעמו משונה כשר, ולכתחלה יש להחמיר בזה כמו שנכתב לעיל גבי חמי האור⁷.

במה דברים⁸ אמורים ליטול מהם בכלי, אבל להטביל ידיו בהן כשר לכו"ע⁹ אפילו יד סולדת בהן¹⁰ ואפילו אין בהם מ' סאה מפני שהוא מעין.

ג. דפסקינהו בבת בירתא מר סבר גזרינן בת בירתא אטו מנא ומר סבר לא גזרינן

חמי טבריא¹¹ אם המשיכן בארץ חוץ למקומן דרך חריץ שבקרקע, או דרך צינור שאין עליו שם כלי דהיינו שאין חקוק לקבל צרורות¹² והפסיקן מהמעין, דאז בטל ממנו תורת מעין ואינו רק מקוה, אם יש בהם שיעור מקוה¹³ מטבילין בהן הידים. ואם אין בהם מ' סאה לא¹⁴.

ואם לא הפסיקן ואין בהם שיעור מקוה יש דעות לרש"י והרשב"א אין מטבילין בו הידים¹⁵, ולחר"ר יונה מטבילין בו את הידים¹⁶. ובשעת הדחק יש להקל¹⁷.

⁶ שו"ע ונו"כ שם ח

⁷ כ"ש דיש להחמיר כאן לענין חמין של מעינות שלא היה להן מעולם שעת הכושר. מ"ב לו ובפרט דלדעת רש"י ורי"ף דהטעם שאסרו בחמי טבריא הוא מפני החמימות [ונגרע משאר חמי האור, מפני שלא היה להן שעת הכשר], שייך טעם זה אפילו בשאר מעינות הנובעין כשהן חמין, כמו שכתב בבית יוסף. שעה"צ מה

⁸ שו"ע ונו"כ שם ז

⁹ ככל מעינות דחמי טבריא מעין הוא. ואפילו אין בהם מ' סאה. מ"ב כח

¹⁰ דחמי טבריה מסתמא יד סולדת כדאיתא שבת מ"א אפילו להמחמירין לעיל בחמין לענין נטילה. שעה"צ

לט

¹¹ שו"ע ונו"כ שם ומ"ב שם

¹² דאי לאו הכי נעשה שאובין על ידי זה. שעה"צ מ

¹³ דהשתא כל גופו מובל בהם ידיו לא כ"ש. מ"ב לג

¹⁴ ואפילו להמכשירין כס"י קנ"ט יד בפחות מארבעים סאה אף במקוה הכא בחמי טבריה מודו דגזרינן אם נבוא להטביל ידים היבא דאפסקינהו מהמעין יאמרו דהמים של חמי טבריה הם כשאר מים ויבואו ליטול מהם אף בכלי

¹⁵ שגם בזה גזרו שמא יבוא ליטול גם בכלי כיון דאפסקינהו ממקומן ואין בהם עצמם ארבעים סאה. מ"ב לד

¹⁶ כיון דמחוברת למי המעין וכשר אף לטבילת גופו שוב לא שייך למגזר שמא יבוא ליטול אף בכלי. מ"ב שם

¹⁷ והנה רוב הפוסקים סבירא להו כרש"י כמו שכתב האליה רבה, מכל מקום בשעת הדחק יש להקל בהכרעת הרמ"א שם לעיל בסימן קנ"ט סעיף י"ד, דזה בזה תלוי [הגר"ז וכן משמע בפרי מגדים]. שעה"צ מב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ד. מים שנפסלו משתיית בהמה בכלים פסולים בקרקע כשרין ... דפסקינהו בבת בירתא ... גזרינן בת בירתא אטו מנא

כל מים¹⁸ מלוחים או סרוחים או מרים שאין הכלב יכול לשתות מהם הוי כאלו נתבטל מתורת מים ופסולים לנט"י, אך כשרין למי מקוה למבילת טהרה וכן כשרים למבילת ידיים אם הן מקוה.

ואם הפסיקם מהמקוה לגומא שאין בה מ' סאה דינם כחמי טבריא הנ"ל שיש פוסלין, אבל אם מחוברין למי המקוה או המעין יש להקל¹⁹.

וכבר התבאר במסכת זבחים דף כב. שמים עכורים מחמת טיט שנתערב בהן, אם אין עב כל כך שהכלב²⁰ יכול לשתות מהם כשרים ואם לאו פסולים²¹.

מים עכורים מחמת טיט שנתערב בהן אם אין עב כל כך שהכלב יכול לשתות מהם כשרים בין לנט"י בין למקוה, ואם לאו פסולים לשניהם²².

מי הים כשרין²³ לטבילת ידיים ופסולים לנטילה, שאין ראויין לשתיית כלב ואם הרתיחן חזרו להיות ראויין וכשרין²⁴.

ה. נטילת ידיים לחולין מפני סרד תרומה ועוד משום מצוה ... לשמוע דברי חכמים

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ט

¹⁹ הרבה פוסקים [הר"ש והרשב"א והריטב"א] כתבו דגם בזה הוי כמו בחמי טבריה דאם אפסקינהו לגומא שאין מחזקת ארבעים סאה גם למבול בתוכן פסולין לכו"ע דהא גם שם הטעם משום דאינם ראויים לשתיית כלב וכו"ל [וכן הוכיחו האחרונים לדעת השו"ע דדין אחד הוא] מיהו אם מחוברין להמים שבמעין או למקוה שיש בה מ' סאה יש לסמוך להקל בזה כדעת רבינו יונה הנ"ל דלר"ף ורמב"ם משמע דמותר בזה בכל גווני וכמ"ש הגר"א בגירסת הרי"ף וכן היקל בא"ר. בה"ל שם ד"ה למי

²⁰ הנה בגמרא [זבחים כ"ב] איתא אם הפרה שוחה ושותה מהם ומשמע לכאורה דאפילו הכלב יכול לשתות כ"ז שאין הפרה יכול לשתות פסולים לנט"י וצ"ע. בה"ל ש ד"ה אם הכלב

²¹ דכיון שהם סרוחים כ"כ שאפילו הכלב אין יכול לשתות מהם הוי כאלו נתבטל מתורת מים ופסלוה רבנן לנט"י. מ"ב שם למ

²² מחמת שינוי מראה אין לפסול דדרך המים כן הוא. מ"ב מב

²³ מ"ב שם לח

²⁴ ובחזו"א מפקפק ע"ז טובא (או"ח סימן כ"ב ס"ק י"ב י"ג י"ד)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר לעיל דף קה: שבשיבוא לאכול פת²⁵ שמברכין עליו המוציא, ליטול שני ידיו בכלי ואפילו אינו יודע להם שום טומאה וגם אינם מלוכלכות ואפילו אוכל רק ביד אחת צריך ליטול שניהם ומברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים.

ושייך לומר וצונו אף דהוא מדברי סופרים דנצטוונו לשמוע מהם כדכתיב (דברים יז פסוק יא) על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל.

וטעם תקנת נטילה הוא משני דברים אחד מפני סרך תרומה והיינו כיון ידיים עסקניות הן ונוגעים בכל דבר ובזמן שהיה נוהג טומאה וטהרה והכהנים אכלו תרומה היו צריכין ליטול ידיהם מדברי סופרים קודם אכילת תרומה כדי שלא יטמאוה בנגיעתן וכדי שיהיו רגילין הכהנים בזה גזרו ג"כ על כל איש ישראל האוכל פת שאסור לאכול עד שיטול ידיו וגם עכשיו שאין הכהנים אוכלין תרומה מפני הטומאה לא בטלה תקנה זו כדי שיהיו רגילים בני ישראל כשיבנה בהמ"ק ב"ב לאכול בטהרה.

ועוד טעם לתקנת נטילה משום נקיות וקדושה וסמכו בגמרא (ויקרא כ פסוק ז) אקרא והתקדשתי והייתם קדשים.

ו. הנוטל ידיו לפירות אינו אלא מגסי הרוח

כבר התבאר במסכת חגיגה דף יח: שהנוטל²⁶ ידיו לפירות נגובים אפילו לחטים ושעורים שתרומתן מן התורה, הרי זה מגסי הרוח, שמראה בעצמו²⁷ שהוא מדקדק במצות במה שאין צריך שמדינא לא תקנו כלל נט"י לפירות. ואף על פי שצריך לברך אין צריך משום כך נטילה, שסתם ידים כשרות לברכה אלא א"כ יודע שנגע במקום מטונף.

²⁵ שו"ע ונו"ב או"ח קנה א ומ"ב ס"ק ד' ה' ו' ועיין חזו"א או"ח סי' כ"ג סק"ג

²⁶ שו"ע ונו"ב שם ה

²⁷ מ"ב שם כב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

במה דברים אמורים כשנוטל בתורת חיוב נטילת ידיים, כדרך נטילה לפת אפי' אם לא יברך על נטילה אסור כיון שנוטל ממש מצות נטילה. אבל אם נוטל דרך נקיות שרוצה להחמיר על עצמו לנקות ידיו לכבוד הברכה, אף על פי שאינו יודע להם שום טומאה או לכלוך²⁸ מותר.

ז. אין מזמנין על הפירות

כבר התבאר במסכת ברכות דף מב: שאין מצות זימון בפירות להזדמן יחד ולומר נברך שאכלנו, לפיכך בברכה אחרונה על פירות²⁹, וה"ה בשארי דברים, כגון ברכת נפשות או על העץ וכדומה, שאין בהם זימון, לכתחלה כל אחד יברך לעצמו³⁰, ולא יצאו ידי חובה על ידי שומע כעונה. ואם השומע אינו בקי לברך ברכה זו בעל פה, יאמר עמו מלה במלה.

אך במקום בו מזלזלים ההמון מאד מאד בברכה אחרונה יש לסמוך לעשות כן לכתחילה שמברך אחד בקול רם הברכה אחרונה ויהיו אחרים יוצאים על ידו אפילו כשיודעים בעצמם לברך, ובפרט ברכה האחרונה מעין שלש שאין הכל בקיאים בה בעל פה בודאי טוב לעשות כן לכתחלה, ומ"מ טוב יותר שיאמרו עם המברך מלה במלה.

ח. שנים שאכלו מצוה ליחלק במה דברים אמורים שהיו

שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור

יוצא

עוד התבאר שם דף מה: ששנים שאכלו פת המוציא³¹, אף על פי שבברכת המוציא אף לכתחלה, פוטר אחד את חברו. בברכת המזון מצוה לכתחילה ליחלק, שיברך כל אחד בהמ"ז לעצמו. שבתחלת הסעודה שקובעים לאכול יחדו דעתן להצטרף. משא"כ בסוף הסעודה דעתן להפרד זה מזה לכן

²⁸ מ"ב שם כג

²⁹ שו"ע ונו"כ ריג א ומ"ב ט – יג

³⁰ בברכה שלאחר אכילה שכבר אכלו ודעתם להפרד אין מצטרפין. מ"ב ח

³¹ שו"ע ונו"כ קצנ א ומ"ב שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לכתחילה צריך לברך כ"א לעצמו. וטעם נוסף משום שבהמ"ז דאורייתא החמירו בה. ולפי"ז אם לא אכלו כדי שביעה אינם צריכים להחלק. אל יש לחשוש לטעם הראשון.

אך אם אחד מהם אינו יודע לברך ברכת המזון, מברך לכתחילה היודע ומכוין להוציא, ויוצא השומע רק צריך שיכוין השני, ובתנאי שמבין לשון הקודש, וכן צריך לבוין מלה במלה לכל מה שיאמר.

ובדיעבד אף בבהמ"ז יוצא ע"י חבירו, המוציא.

אם אינו מבין, לשון הקודש אינו יוצא בשמיעה. ויש פוסקים שסוברין שבלה"ק יוצא אדם ידי חובתו בשמיעה אף על פי שאינו מבין הלשון וכן היה בעבר המנהג שנשים יוצאות י"ח בשמיעה מהמברך אף על פי שאינן מבינות כלל ואפילו בקידוש שהוא דאורייתא, גם לנשים, יוצאות בשמיעה, אך יותר טוב שיאמרו אחרי המברך והמקדש מלה במלה בלחש אם אפשר להם.

ט. נטילת ידיים לחולין עד הפרק

שיעור נטילת ידיים³² לפת המוציא כל היד עד סוף פיסת היד שהוא מקום חיבור היד והקנה של זרוע, ויש אומרים דדי עד מקום חיבור האצבעות לכף היד, ויש לנהוג כדעה ראשונה שהרבה גדולי ראשונים סוברים כן³³.

ויזהר מלהקל בזה³⁴ אם לא בשעת הדחק שיש לו מים בצמצום יוכל לסמוך על דעת המקילין³⁵.

³² שו"ע ונו"כ קסא ד ומ"ב

³³ דהוא דעת הרי"ף ואף דבב"י כתב דבדעת הרמב"ם אין הכרע כבר כתב בספר מאמר מרדכי דבאמת מוכח מפשטיות דבריו דסובר בדעת הרי"ף גם הר"ח ס"ל כן כמו שכתב ברבינו יונה וגם הרשב"א ס"ל הכי לדינא בדעת הרי"ף וכדברי הרשב"א ממש מצאתי גם בסמ"ג שכתב כן ונסתייע לזה מהירושלמי וכתב הסמ"ג דגם דעת הערוך כן הוא וכן באור זרוע וכן הביא רבינו יונה בשם גמרא א"י ובודאי יש להחמיר בזה מצד הדין ומה שהביא במ"א בשם הזוהר דהשיעור הוא עד סוף האצבעות אין ראיה כ"כ כיון דגם בגמרא במחלוקת היא שנויה וכתב בעצי אלמוגים ושמעתי מקצת ההמון נמשכים אחרי הדין הזה ומזלזלים שלא ליטול ידיהם כ"א עד מקום חיבור האצבעות ולענ"ד בכלל מזלזלי בנמ"י אף הם יחשבו עכ"ל. בה"ל

³⁴ אף דמדינא מי שירצה להקל כדעה שניה אין מוחין בידו דכל ספק בנמ"י לקולא וכדלעיל בסימן ק"ס סעיף י"א מ"מ לכתחלה ראוי להחמיר כדעה הראשונה וכן נוהגין העולם. מ"ב כא

³⁵ ומדכמה ראשונים קיימי בשיטה זו הלא המה רש"י ותוספות והרא"ש וכן נמצא גם בסמ"ק ומרדכי ורישב"א ושבולי לקט ומהרש"ל. בה"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם פיסת ידו מלובלך מזיעה וכה"ג לכו"ע צריך ליטול עד סוף פיסת היד³⁶. והנוטל עד סוף פיסת היד יזהר שלא יצמצם בשיעור המים אלא יטלנו בשפע שאם יצמצם רק בשיעור רביעית עלול מאד שישאר חלק מהיד בלי נטילה³⁷.

י. לתרומה עד הפרק

עוד התבאר בחגיגה שם ששלמה³⁸ המלך ובית דינו גזרו על כל הידים שיהיו שניות, ואף על פי שלא ידע בודאי שנטמאו מפני שהידים עסקניות, ולא גזר שלמה על הידים טומאה אלא לקדש ואחר כך גזרו חכמים שאחריו אף לתרומה, ולפיכך צריך נטילת ידים לתרומה, וכל האוכל תרומה אפילו בזית³⁹ פירות⁴⁰ צריך נט"י אף על פי שהיו ידיו טהורות⁴¹. ואם נגע בתרומה קודם שיטול ידיו פסולה ונשרפת על טומאה זו.

לפיכך כל האוכל⁴² פת שמברכין עליו המוציא, צריך ליטול שני ידיו ובכלי תחלה, אף על פי שאינן מלובלכות ואינו יודע להם טומאה⁴³, לפי שסתם ידים שהסיח מהם דעתו משמירתן הן שניות לטומאה⁴⁴ ופוסלות את התרומה מדברי סופרים עד שירחצם במים כהלכתן.

וכל דיני נטילת ידים⁴⁵ לחולין נוהגין בנטילה לתרומה, ולפיכך צריך ליטול עד הפרק כנוכר.

³⁶ מ"ב כב

³⁷ בה"ל

³⁸ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ח הלכה ח, רמב"ם הלכות תרומות פרק יא הלכה ז

³⁹ מעשה רוקח וכמו בחולין עיין בביאור הגר"א או"ח קנח ד

⁴⁰ אפשר דאפי' פירות שאין מוכשרין לקבל טומאה צריך נט"י, וכמו בחולין דאפי' בפת שאין מק"ט צריך נט"י כדמוכח מדברי הר"ח שהביא המ"ב בס"ס קנ"ח בבה"ל ד"ה כאלו ומשכח"ל שלשו עיסות קמנות פחות מכביצה שאין מקבלות הכשר כמש"כ תו' בפסחים ל"ג ב' ד"ה לאימת ואח"כ חיברן לשיעור חלה ואז המשקה בלוע כבר ואין מכשיר, וזה דוקא באוכל ולא בנוגע וי"א דכיון שאין מטמא א"צ נט"י. דרך אמונה שם סט ובציון ההלכה קלז

⁴¹ ודוקא אם נוגע אבל אם אינו נוגע בידיו, כגון שאחר מאכילו או שאוכל ע"י כלי א"צ נט"י.

⁴² שו"ע ונו"ב או"ח קנח א

⁴³ מ"ב שם ה

⁴⁴ כיון דידיהם עסקניות הן ונוגעים בכל דבר, והנה רש"י פירש בשבת י"ד דהוא משום נגיעת זיעה, אבל הרבנו חננאל והרמב"ם ושאר פוסקים כתבו, משום טומאה וכפירוש רבותיו של רש"י. מכל מקום לדינא אם נגע בזיעה באמצע אכילה גם כן צריך נטילה שנית. מ"ב שם ושער הציון שם א

⁴⁵ רמב"ם הלכות מקואות פרק יא הלכה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף קו:

יא. קידוש ידים ורגלים במקדש עד הפרק

כבר התבאר במסכת זבחים דף יט: שביצד מצות קידוש⁴⁶, מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית ושוחה ומקדש, וכל החוצץ בטבילה חוצץ בקידוש ידים, ואינו מקדש כשהוא יושב מפני שהוא כעבודה, ואין עבודה אלא מעומר שנאמר (דברים יח פסוק ה) לעמוד לשרת.

וכן לא יסתייע בחבירו ואם סייעו חבירו שלא יפול אינו בכל עמידה⁴⁷. ושיעור הקידוש הוא עד לפרק שהוא חיבור פיסת היד עם תחילת קנה הזרוע.

יב. וכל דבר שחוצץ בטבילה בגוף חוצץ בנטילת ידים לחולין

צריך ליזהר⁴⁸ שיסיר מהידים קודם הנטילה כל דבר שחוצץ בטבילה. וכבר התבאר במסכת סוכה דף ו. שמדין תורה חציצה הנמצאת על רוב שטח הגוף, ומקפידים להסיר אותה, כלומר שרוצה להעבירו ודעתו להסירו חוצצת⁴⁹.

⁴⁶ רמב"ם הלכות ביאת מקדש פרק ה הלכה טו

⁴⁷ תורת הקדשים אות ע

⁴⁸ שו"ע ונו"כ קסא א

⁴⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד קצח סעי' א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ומדרבנן, אפילו חציצה כל שהוא⁵⁰ אם דרך בני אדם לפעמים להקפיד עליו חוצץ, אפילו אם אינה מקפדת עליו עתה⁵¹, כגון טבעת שמסירה מהיד בעת שלשה בצק שגזרו חכמים על המיעוט המקפיד גם כן, משום רוב המקפיד.

ואפילו אינה מקפדת עליו לעולם, אם דרך רוב בני אדם להקפיד עליו חוצץ. ואם אין דרך בני אדם להקפיד עליו, אך היא מקפידה עליו עתה, חוצץ.

ואם הוא חופה רוב הגוף, אפילו אין דרך בני אדם להקפיד בכך, והיא אינה מקפידה, חוצץ. שגזרו חכמים ברובו שאין מקפיד, משום רוב המקפיד.

אבל במיעוט שהיא אינה מקפידה, ורק מקצת בני אדם מקפידים, אינו חוצץ.

ומנהג האשכנזים לכתחלה שלא תטבול אפילו בדברים שאינם חוצצין⁵², כגון מיעוט שאינה מקפידה עליו, וכן בגדים רפויים⁵³ או אריג רשת. ואם טבלה בהם עלתה לה טבילה, וכן בשעת הדחק אפשר להקל לטבול בהם⁵⁴.

לפיכך גם⁵⁵ בנטילת ידים כל דבר שדרך בני אדם להקפיד עליו להסירו חוצץ אפילו לא היה רק על מיעוט היד.

ואם היה על רוב מקום הנטילה חוצץ אפילו אין דרך בני אדם להקפיד עליו, ולהפוסקים שס"ל שדי ליטול עד סוף האצבעות לעיל חשבינן רוב היד מן האצבעות.

⁵⁰ והתוספות (עירובין ד: ד"ה דבר, ובסוגיין ד"ה דבר והרא"ש (חולין פ"ח סוף סימן טו) הבינו מפירוש רש"י (עירובין וסוכה שם ד"ה רובו) דסבירא ליה דדוקא בשער הוא דבעינן מן התורה רובו ומקפיד עליו, אבל בהגוף אפילו מיעוטו ומקפיד עליו חוצץ מן התורה, והביאו ראיות לסתור זה, אלא דאף בגוף בעינן מן התורה רובו ומקפיד עליו. אבל הריטב"א בפרק קמא דעירובין (שם ד"ה כי איצטריך) כתב דאף רש"י סובר כן, אלא דרש"י כתב כן בשער לרבותא, ולאשמעינן כדעת הגאונים שהביא הרמב"ם ז"ל (מקואות ב, טו) דהשער נידונין לעצמן, דברוב שער לחוד בלא רוב הגוף חוצץ מן התורה, ודלא כדעת הרמב"ם ז"ל (שם) דסבירא ליה דברוב השער לחוד ליכא חציצה מן התורה אם לא שעל ידי צירוף חציצה שבגוף איכא רובא.

⁵¹ בפתחי תשובה שם ס"ק א הביא משו"ת זכרון יוסף ח"ד סי' יו"ד דבעינן דוקא שמקפדת לעתים מזומנות דמסירתו בשעת לישה דהרי אם מיקלע לה עיסה ללוש כמה פעמים היום או מחר מסירתו אבל אם אינה מקפדת רק פ"א לזמן מרובה לא.

⁵² גזירה אטו חוצצין. רמ"א שם

⁵³ גזירה אטו מהודקין, שיורי טהרה שם ו

⁵⁴ שאינו אלא חומרא מחומרות האחרונים, שיורי טהרה שם

⁵⁵ מ"ב קסא א ושעה"צ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם נטל⁵⁶ ידיו ואח"כ נמצא עליו דבר חוצץ ואפילו נמצא על רוב היד תלינן להקל שנתהוה אח"כ אך לכתחלה ראוי שיעיין קודם נטילה אם אין עליו דבר חוצץ.

היה דרכו⁵⁷ של זה להקפיד וזה אין דרכו להקפיד, למי שדרכו להקפיד חוצץ ולמי שאין דרכו להקפיד אינו חוצץ אם אינו על רוב מקום הנטילה

כיצד היה אחד צבע והיו מיעוט ידיו צבועות וכן טבח שיש דם על ידיו או מוכר שומן ויש שומן על ידיו או מי שכותב תדיר ויש ממשות של דיו על ידיו אינו חוצץ, ואפילו היה טבח וגם מוכר שומן ויש על ידיו דם וגם שומן אינו חוצץ.

אבל שאר אדם שהיו דברים אלו על ידיו אם הי' ממשות מדברים אלו חוצץ אבל לא הי' רק חזותא של צבע בעלמא או שחרורית שאין בו ממש אינה חוצצת וכ"ז ביבש אבל אם היו הדיו והצבע לחים אינם חוצצים אפילו יש ממשות.

הנשים⁵⁸ שדרכן לצבוע ידיהן לנוי וכיוצא בזה אין אותו צבע חוצץ ואפילו כל ידיהן צבועות כיון שמתכוונות לעשות ורוצות בזה הרי הוא כגופן.

וזהמא שתחת הציפרנים שדרך להקבץ שם אם הוא נגד הבשר אינו חוצץ שאין דרך להקפיד ע"ז.

אבל שלא כנגד הבשר כגון שהציפורן גדול ועודף על בשר האצבע חוצץ וצריך לגררו ואפילו בשבת יכול לגררו בצפרנו רק שלא יגרור את הציפורן. ומטעם זה נכון שלא יגדל אדם את צפרניו.

ובצק אפילו⁵⁹ כנגד הבשר חוצץ וכן בצק או מלמולי זיעה שנתייבש בשאר מקומות היד חוצץ אם לא שהוא מעט מן המעט שאין דרך בנ"א להקפיד עליו שזה אין חוצץ בשום מקום.

טיט יבש או טיט הבורות והיוצרים שהם נדבקים מאד אפילו הן לחין חוצץ אפילו תחת הציפורן נגד הבשר אם לא שהיה דבר מועט שאין דרך בנ"א להקפיד ע"ז, דאז אין חוצצים בשום מקום. ובמדינתנו אין בנ"א מקפידים אם הוא כנגד הבשר ולכן אין חוצץ אבל שלא כנגד הבשר רוב בני אדם מקפידים, ולכן אפילו אם הוא אינו מקפיד חוצץ⁶⁰.

ויש מקילין בזהמא הציפרנים וסתם טיט אם הוא אינו מקפיד אבל אם הוא מקפיד אפילו רוב בני אדם אין מקפידין חוצץ ודוקא בטיט יבש או טיט יוצרים והבורות אבל

⁵⁶ מ"ב שם

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם ב ומ"ב שם

⁵⁸ שם ושם

⁵⁹ ס"א וסק"ב ג' ובה"ל ד"ה כגון וד"ה הוא

⁶⁰ אלא א"כ היה עושה לבנים או קדרן וכדומה שמלאכתו בטיט כיון שאומנתו בכך ואין מקפיד אין חוצץ אלא א"כ היה רוב מקום הנטילה מכוסה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

טיט לח או עפר שתחת הציפורן כנגד הבשר אין להחמיר ובפרט אם כל היום אין דרכו להקפיד רק כשמגיע לנטילה⁶¹.

צואה שתחת הציפורן אפילו כנגד הבשר חוצץ⁶².

ריר שיצא⁶³ מן המכה ונעשה גליד וכן שחין שנתרפא ועלה עור למעלה ויש עליו גלד אם אינו מקפיד מלהסירו מעל ידיו מפני שמצטער בנטילתה אינו חוצץ.

רטיה⁶⁴ שעל בשרו שנותנין חלב או דונג או שאר דבר משיחה על סמרטוט להניח על הכאב אם יש לו מכה א"צ ליטול על מקום הרטיה ולא חיישינן שיסיר הרטיה, אבל אם אין לו מכה רק מיחוש בעלמא במקום הנטילה ואין לו צער בנטילתו ויוכל להסיר הרטיה מתי שירצה חוצץ וצריך להסירו.

טבעת שעל ידו באשה חוצץ כיון שמקפדת עליו להסירו בשעת לישה שלא יטנפו ואפילו הוא רפוי שהמים באים לאצבע צריכה להסירו שאין אנו בקיאים מה קרוי רפוי, ובדיעבד עלתה לה נטילה ברפוי והוא ששפכה עליו רביעית מים בבת אחת.

אבל איש⁶⁵ שאין דרכו ללוש ואינו מקפיד להסירו בשעת מלאכה אינו חוצץ אפילו אינו רפוי, ואם יש בו אבן טוב שאז גם איש דרכו להקפיד להסיר בשעת נטילה שלא יתלכלך מן המים חוצץ.

יג. ובקידוש ידיים ורגלים במקדש

כבר התבאר במסכת זבחים דף יט: שמצות קידוש ידיים ורגלים⁶⁶, כל החוצץ בטבילה חוצץ בקידוש ידיים.

יד. נוטל אדם את שתי ידיו שחרית ומתנה עליהן כל היום כולו

יבואר להלן דף קז. בעזרה"ת

⁶¹ ס"ב וס"ק ו' ז' ח' ט' י'

⁶² מ"ב ס"ק ב

⁶³ ס"ב וס"ק ט"ו ט"ז

⁶⁴ ס"א וס"ק ד' ה'

⁶⁵ ס"ג וס"ק י"ז י"ח י"ט

⁶⁶ רמב"ם הלכות ביאת מקדש פרק ה הלכה טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

